

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף סט

מכשירי מצוה שלאחר שחיטה: של קרבן פסח - דוחים שבת. כגון מיחיו קרביו, אפילו שכבר הסתיימה העבודה לצורך גבוה. אם כן לומד רבי אליעזר שודאי מכשירי מצוה שלפני השחיטה, שעדיין לא נעשתה המצוה ידחו שבת. **רבי עקיבא דוחה:** דוקא לאחר שכבר דחתה השחיטה את השבת, גם המשך מכשירי המצוה ידחו אותה, אבל קודם שחיטה שעוד לא התחילה המצוה לא.

דבר אחר שמא ימצא זבח פסול: רבי עקיבא בתחילה דחה את רבי אליעזר בדברים אלו (שלא נתיר לעשות מכשירי מצוה בספק). אך רבי אליעזר פרך את דבריו, שהרי גם שחיטה נעשית בספק שמא ימצא הקרבן פסול לאחריה. לאחר מכן דחה רבי עקיבא את רבי אליעזר בדברים שנאמרו מקודם.

השיב רבי עקיבא: למדנו במשנה שרבי אליעזר לומד קל וחומר משחיטה הדוחה שבת - למכשירי מצוה האסורים משום שבות (כמו חתיכת יבלת) שדוחים שבת. רבי עקיבא פרך את דבריו שהרי הזאה על טמא מת ביום השלישי ויום השביעי - היא מצוה (בבדי שטמא יוכל לקיים את קרבן הפסח), ואיסורה משום שבות, ובכל אופן אינה דוחה שבת. רבי אליעזר: מקשה על דבריו וטוען להתיר את ההזאה בשבת - מקל וחומר משחיטה המותרת לצורך הקרבן. רבי עקיבא משיב: שאפשר ללמוד הפוך, אם הזאה אינה דוחה - קל וחומר ששחיטה לא תדחה שבת. אמר לו רבי אליעזר: עקרת את מה שכתוב בתורה ששחיטה דוחה. אמר לו רבי עקיבא: על שחיטה אני מסכים, אבל מכשירי מצוה שאפשר לעשותם מערב שבת אינם דוחים.

בשחיטה השבתני: רבי אליעזר היה סבור שרבי עקיבא משיב לו דברים של שחוק וגיוחור, שהרי אי אפשר לעשות קל וחומר לאסור את השחיטה המותרת מהתורה, ולכן קילל את רבי עקיבא 'בשחיטה תהא מיתתו' (קללה שהתקיימה כאשר יצא רבי עקיבא להורג). רבי עקיבא עונה: רבי אל תכפור במה שלימדת אותי שהזאה אינה דוחה שבת.

אמר עולא... הזאה דתרומה: רבי אליעזר לימד את רבי עקיבא שהזאה לצורך אכילת תרומה אינה דחה שבת שהרי הפרשת תרומה עצמה אינה דוחה, אבל לא שהזאה של

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

טמא מת לצורך הקרבת קרבן אינה דוחה, דבר שרבי אליעזר רצה ללמוד מקל וחומר משחיטה. רבי עקיבא הקשה לרבי אליעזר מהזאה של תרומה שאינה דוחה, ואילו רבי אליעזר היה סבור שהוא מקשה לו מהזאה של טמא מת.

אלא ודאי הזאה דפסח: באמת רבי אליעזר לימד את רבי עקיבא שהזאת טמא מת אינה דוחה (גזירה שלא יעביר את מי ההזאה ברשות הרבים ד' אמות), אך שכח זאת. רבי עקיבא לא רצה לומר לרבו ששכח במפורש ועשה זאת ברמז. (ואילו רבי אליעזר סבר שהוא מזלזל בו).

ולרבי אליעזר נעבריה: הרי רבי אליעזר סובר שמכשירי מצוה דוחים שבת, אם כן מדוע אסור להעבירם ברשות הרבים? התשובה היא: רק כאשר מוטלת על האדם המצוה - מכשיריה דוחים שבת (וכמו תינוק בן שמונה ימים לצורך מצות ברית מילה), אבל טמא שכל עוד הוא בטומאתו לא חלה עליו המצוה, לא דוחה הזאתו שבת.

אמר רבה: לדברי רבי אליעזר (= שכאשר האדם לא ראוי למצווה אין עליו את חוב המצווה, ואין מכשירי המצווה דוחים את השבת) קטן בריא שגם ללא רחיצה ראוי למול, מותר לחמם לו מים בשבת לרחוץ בהם לפני המילה כדי לחזקו. אבל קטן חולה שאם לא ירחצוהו אי אפשר למולו, אסור לחמם לו מים בשבת, שהרי עתה הוא לא ראוי למילה. ולדעת רבא: כל הקטנים נחשבים לחולים אצל מילה, ומסוכן למול אותם ללא רחיצת מים חמים, ולכן אסור לחמם להם בשבת שהרי עתה ללא הרחיצה הם אינם ראויים למול.

ערל שלא מל: לדעת רבי אליעזר - ערל גדול שלא מל את עצמו בערב פסח ולכן לא הקריב קרבן פסח חייב כרת, משום שהיה לו זמן למול מחצות היום ואילך. וזה סתירה לכאורה לדברי רבי אליעזר עצמו, שהרי אותו ערל לא היה ראוי להקריב את הפסח בעודו ערל, ומדוע הוא חייב כרת? אלא מוכח לכאורה שאף לדעת רבי אליעזר אף אם האדם אינו ראוי לקיים את המצווה עליו לתקן את עצמו כדי שיוכל לקיימה!

אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ וכו': רבה מבאר (בדעת רבי אליעזר) את ההבדל בין הזאה שלא דוחה שבת הואיל והאדם לא ראוי לפסח, לבין מילה שהערל חייב למול את עצמו למרות שכעת הוא אינו ראוי לפסח:

אין על טמא מת חיוב לעשות פסח ביום השביעי לטהרתו הואיל והוא עדיין לא ראוי, אבל על הערל יש חיוב למרות שהוא לא ראוי. משום שמצוות הזאה לא מוטלת על

הציבור, כלומר כאשר רוב הציבור טמאים מותר להם לעשות את הפסח בטומאה ואינם חייבים להזות ולהיטהר. לעומת זאת לגבי יחיד טמא רבי אליעזר סובר שלא שוחטים את הפסח עבור יחיד הטמא בטומאת שרץ או בטומאת מת עד שיטבול, ואם הוא לא טבל הוא נדחה לפסח שני (למרות שיכולים להזות עליו והוא יספיק לטבול ולהיטהר עד הערב).

ויש כלל בידינו - כל שאילו אירעה טומאה ביחיד והוא נדחה לפסח שני, כשאירע כך לציבור הם מקריבים את הפסח בטומאה. ועוד כלל - כל חיוב שיש לציבור לעשותו כדי שיוכלו להקריב את הפסח, מוטל גם על היחיד לעשותו, וכל דבר שאין הציבור מחוייב בו, אין מחוייב בו היחיד.

ולפיכך: אם כל הציבור היו ערלים הרי הם מחוייבים למול את עצמם ולעשות את הפסח, ולכן גם היחיד מחוייב למול את עצמו כדי לעשות את הפסח. אבל כשרוב הציבור טמאים לא חייבים להזות עליהם כדי לטהרם, אלא אם רצו הם עושים את הפסח בטומאה, ולכן גם היחיד פטור מהזאה ואין היא דוחה את השבת.

פסח שני: רק כאשר הציבור עשה את הראשון, אז היחיד שהיה טמא נדחה לפסח שני. אבל כאשר הציבור לא עשו את פסח ראשון (כגון שהיו רובם זבים), אז גם היחיד שלא עשה אותו מחמת שהיה טמא מת אינו עושה את פסח שני.

אלא אמר רבא וכו': באמת רבי אליעזר סובר שכן שוחטים את הפסח על טמא מת ביום השביעי אפילו לפני שטבל, אבל אין הזאתו דוחה שבת כיון שההזאה באה להתיר לו לאכול את הפסח ואכילה לא מעכבת אותו מלצאת ידי חובה, כלומר שגם אם לא יאכל הוא יצא ידי חובה בהקרבתו. ואין לומר שא"כ הפסח נשחט שלא לשם אוכליו, משום שהוא יכול לאכול אותו אם הוא יטבול, אלא שהוא לא תיקן את עצמו, וזה נחשב שהוא נשחט לאוכליו (בשונה מהשוחט לזקן וחולה שאינם יכולים לתקן את עצמם ולאכול).

משנה: יחד עם הקרבן פסח היו מביאים קרבן חגיגה, והוא נקרא 'חגיגת ארבעה עשר'.

כשזמן הקרבת הפסח היה חל ביום חול, וכשעשו אותו בטהרה, וכשהיה בשרו של הפסח מועט בשביל להשביע את בני החבורה, אז היו מביאים את קרבן החגיגה ואוכלים אותו תחילה ואח"כ אוכלים את הפסח (= הפסח היה נאכל על השובע). אבל

כשזמן הקרבת הפסח חל בשבת, או שיש בו כדי להשביע את בני החבורה, או שעשו את הפסח בטומאה, אז אין מביאים עמו קרבן חגיגה, לפי שהחגיגה לא דוחה את השבת ואת הטומאה, וכשהפסח מרובה אין צריכים אותו.